

ՇՐՋԱՆԻ

ԳՅՈՒՂՆԻ

ԱՆՎԱՆ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԵԼԻ
ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

БИБЛИОТЕКА
ИСТОРИЯ
ВОСТОКА
Исламский Музей
СССР

338.1

4-68

35-A
02955

338.1
9--68

20.03.2013

17 FEB 2010

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВУССТАНОВА
Ленинградского
СССР

1. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԳԻՐՆԵՐԸ

1 շրջանի

. գյուղի աշխատավոր գյուղացիները կամավոր կերպով միանում—կազմում ենք գյուղատնտեսական արտել, վերաբերվել արտադրություն ընդհանուր միջոցներով և կազմակերպված ընդհանուր աշխատանքով կառուցենք կոլեկտիվ, այսինքն՝ հանրային տնտեսություն, ապահովենք լիակատար հաղթանակ կուլակի դեմ, բոլոր շահագործողների ու աշխատավորության թրշնամիների դեմ, ապահովենք լիակատար հաղթանակ կարիքի ու խավարի դեմ, մանր անհատական տնտեսության հետամուտության դեմ, ստեղծենք աշխատանքի բարձր արտադրողականություն և այդպիսով ապահովենք կոլանտեսականների լավագույն կյանքը:

Կոլտնտեսային ուղին՝ սոցիալիզմի ուղին միակ ճիշտ ուղին և աշխատավոր գյուղացիների համար: Արտելի անդամներս պարտավորվում ենք ամբողջով մեր արտելը, աշխատել աղնվորեն, բաժանել կոլտնտեսային յեկամուտն ըստ աշխատանքի, պահպանել հանրային սեփականությունը, պահպանել կոլտնտեսային ունեցվածքը, պահպանել սրահտորներն ու մեքենաները, կազմակերպել ձիու լավ խնամքը, կատարել մեր բանվորա-գյուղացիական պետության առաջադրանքները և այդպիսով դարձնել մեր կոլտնտեսությունը բուլշևիկյան և բոլոր կոլտնտեսականների՝ ունևոր:

2. ՀՈՂԻ ՄԱՍԻՆ

2. Վոչնչացվում են բոլոր միջնակները, վերոնք առաջ բաժանում եյին արտելի անդամների հողաբաժինները և բոլոր դաշտային հողաբաժինները վեր են տեղադրվում միաս-

2986

նական հողային մասսիվի, վորը կուեկտիվ կերպով ոգտա-
գործում է արտելը:

Արտելի զբաղեցրած հողը (ինչպես և ամեն մի հող
ԽՍՀՄ-ում) համաժողովրդական պետական սեփականու-
թյունն է: Այդ հողը բանվորա-գյուղացիական պետության
որենքներով ամրացվում է արտելին՝ անժամկետ ոգտա-
գործման համար, այսինքն՝ ընդմիշտ, և յենթակա չէ վոչ
առուծախի, վոչ ել արտելի կազմից վարձու տրվելու:

Խորհուրդների շրջանային գործադիր կոմիտեից ար-
տելն ստանում է պետական ախտ՝ հողն անժամկետ ոգ-
տագործելու համար: Այդ ախտում վորոշվում են արտելի
ոգտագործած հողի չափն ու ճիշտ սահմանները, ընդ վո-
րում այդ հողերի կրճատում չի թույլատրվում, այլ թույ-
լատրվում է միայն ավելացնել դրանք կամ պետական ֆոնդի
ազատ հողերի հաշվին, կամ թե մենատնտեսների զբաղեցրած
ավելորդ հողերի հաշվին այն պայմանով, վոր արտելի հողա-
շերտերի մեջ վոչ մի այլ հողաշերտ չմտնի:

Ցուրաքանչյուր կոլտնտեսականի տնտեսության անձ-
նական ոգտագործման համար հանրայնացված հողերից
հատկացվում է փոքր հողակտոր . . . հեկտարի չափ,
կամ . . . քառ. մետր վորպես անամերձ հողամաս (չհաշված
ընակելի շենքերի բռնած հողը):

3. Արտելի միատնական հողային մասսիվը վոչ մի
դեպքում չպետք է պակասի: Արգելվում է արտելից դուրս
յեկած անդամներին հող հատկացնել ի հաշիվ արտելի հո-
ղային տարածության: Արտելից դուրս յեկողները կարող
են հող ստանալ միմիայն պետական հողային ֆոնդի ազատ
հողերից:

Արտելի հողերը բաժանվում են դաշտերի՝ հաստատ-
ված ցանքաշրջանառության համաձայն: Ցանքաշրջանա-
ռության դաշտերում դաշտավարական յուրաքանչյուր բրի-
գադին մշտական հողամաս է ամրացվում ցանքաշրջանա-
ռության ամբողջ ժամանակաշրջանի համար:

Առանձնացնել և ամրացնել անասնապահական ֆեր-
մային . . . հեկտար հողամաս՝ ֆերմայի անասուննե-
րի համար կերաբույսեր ցանելու նպատակով:

3. ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

4. Հանրայնացվում են բոլոր բանոց անասունները,
գյուղատնտեսական ինվենտարը (գութանը, շարքացանը,
փոցիւր, կալսիչը, հնձիչը), սերմացվի պաշարները, կերի
միջոցները, հանրայնացված անասունները պահպանելու
համար անհրաժեշտ քանակությամբ, արտելային տնտե-
սությունը վարելու համար անհրաժեշտ տնտեսական շեն-
քերը և գյուղատնտեսության միջերջներ վերամշակող բո-
լոր ձեռնարկությունները:

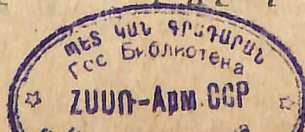
Ձեն հանրայնացվում և մնում են կոլտնտեսականի
տնտեսության անձնական ոգտագործման համար՝ ընակելի
շենքերը, նրա անձնական անասուններն ու թռչունները և
կոլտնտեսականի տնտեսության անձնական ոգտագործման
անասունների պահպանության համար անհրաժեշտ տնտե-
սական շենքերը:

Գյուղատնտեսական ինվենտարը հանրայնացվելիս ար-
տելի անդամներին մնում է անձնապես ոգտագործելու
համար գյուղատնտեսական այն մասը ինվենտարը, վորն ան-
հրաժեշտ է տնամերձ հողամասում կատարվելիք աշխա-
տանքի համար:

Արտելի վարչությունն անհրաժեշտ դեպքում հան-
րայնացված բանոց անասուններից առանձնացնում է մի
քանի ձի կամ այլ բանոց անասուն՝ արտելի անդամների
անձնական կարիքները վճարով սպասարկելու համար:

Արտելը կազմակերպում է _____

Ֆերմաներ:

5. Յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի տնտեսությունը կարող է անձնական ոգտագործման համար ունենալ . . . կով, մինչև . . . գլուխ յեղջերավոր անասունի մատղաշ, . . . մայր խոզ իր ձագերով, մինչև . . . վոշ-խար ու այծ միասին, անասնամանավակ քանակությամբ թռչուն ու ձագար, մինչև 20 փեթակ և մեկ ձի կամ . . . եշ, կամ . . . շորի, կամ . . . ուղտ:

4. ԱՐՏԵԼԻ ՅԵՎ ՆՐԱ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

6. Արտելը պարտավորվում է իր կոլեկտիվ տնտեսությունը վարել պլանով, ճշտիվ կատարելով ընկերա-գյուղացիական կառավարության որդանների սահմանած գյուղատնտեսական արտադրության պլանները և արտելի պարտավորությունները պետության հանդեպ:

Արտելն ընդունում է ճշտորեն կատարելու համար ցանքի, ցելի, շարամեջ մշակման, բերքահավաքի, կալսելու և աշնանավարի պլանները, վորոնք կազմվում են կոլտնտեսությունների զբաղվողն ու առանձնահատկությունները հաշվի առնելով, ինչպես և տնտեսապահության գարգացման պետական պլանը:

Արտելի վարչությունը և բոլոր անդամները պարտավորվում են.

ա) բարձրացնել կոլտնտեսային դաշտերի բերքատվությունը, մտցնելով և պահպանելով կանոնավոր ցանքաշրջանառություն, խորը հերկ, փոխհացնելով մոլախոտերը, ընդարձակելով ու լավ մշակելով ցելերն ու աշնանավարը, ժամանակին ու խնամքով կատարելով տեխնիկական բույսերի շարամեջ մշակումը, ժամանակին բուկ տալով բամբակը, պարարտացնելով հողը՝ թե անասնապահական ապրանքային ֆերմաների և թե կոլտնտեսականի տնտեսության գոմաղբով, հանքային պարարտանյութերով, պայքար մղելով գյուղատնտեսական ֆասսատուների դեմ, ժամա-

նակին ու խնամքով հավաքելով բերքն առանց կոոստի, պահպանելով ու մաքրելով վառողիչ կառուցումները, պահպանելով անտառները, տնկելով դաշտերը պահպանող անտառաշերտեր, խստիվ պահպանելով տեղական հողային որդանների սահմանած ազրոտեխնիկական կանոնները.

բ) ցանքի համար ընտրել լավագույն սերմեր, մաքրել դրանք ամեն տեսակի ազրից, պահպանել հափշտակումից ու փչացումից, պահել դրանք մաքուր ողավոխվող շենքերում, ընդարձակել տեսակավոր սերմացվի ցանքերը.

գ) ընդարձակել ցանքերի տարածությունը՝ ոգտագործելով արտելի տնորինության տակ դանված ամբողջ հողը, բարելավելով և մշակելով բարձիթող արված հողերը, հերկելով խոպան հողերը և կերառելով ներկոլտնտեսային հողաշինարարություն.

դ) հանրային հիմունքներով լրիվ ոգտագործել արտելին պատկանող ամբողջ քաշող ուժը, ամբողջ ինվենտարը, գյուղատնտեսական գործիքները, սերմացուն և արտադրության մյուս միջոցները, ինչպես և այն բոլոր տրակտորները, շարժիչները, կալիչները, կոմբայնները և մյուս մեքենաները, վոր բանվորա-գյուղացիական պետությունը Մեքենատրակտորային կայանների միջոցով, վորպես ոգնություն, տալիս է կոլտնտեսություններին, կազմակերպել հանրայնացված կենդանի ու մեռյալ ինվենտարի ճիշտ խնամքը՝ աշխատելով, վոր կոլեկտիվ տնտեսության մեջ անասուններն ու ինվենտարը լավ դրության մեջ լինեն.

ե) կազմակերպել անասնապահական ֆերմաներ, իսկ վորտեղ հնարավոր է՝ նաև ձխարուծական ֆերմաներ, ավելացնել անասունների թիվը և բարելավել անասունների ցեղն ու մթերատվությունը ֆերմաներում, արտելային արտադրության մեջ ազնվորեն աշխատող անդամներին ոգնություն ցույց տալ՝ կով և մանր անասուն ձեռք բերելու գործում, ցեղական բարելավված արտադրողներով ապասարկել վոշ միայն ֆերմաների անասուններին,

այլև արտելի անդամների կողմից անձնապես ոգտագործ-
վող անասուններին, պահպանել սահմանված զոտտեխնիկա-
կան և անասնաբուժական կանոնները.

դ) ընդարձակել կնրաբույսերի արտադրությունը, բա-
րելավել մարգագետիններն ու արտավայրերը, ոգնություն
ցույց տալ հանրային արտադրության մեջ բարեխղճորեն
աշխատող արտելի անդամներին, ապահովելով նրանց հա-
մար, վորտեղ այդ հնարավոր է՝ կոլտնտեսային արտա-
վայրերից ոգտվելը, ինչպես և ըստ հնարավորության կեր-
տալով նրանց անձնական ոգտագործման անասունների
համար ի հաշիվ աշխուրների.

է) զարգացնել գյուղատնտեսական արտադրության
մյուս բոլոր ճյուղերը, համաձայն տեղի բնական պայման-
ների, և տնայնագործական զբաղմունքները՝ համաձայն
չըջանի պայմանների, պահպանել ու մաքրել գոյություն
ունեցող լճակները, կառուցել նորերը և զարգացնել նրանց
մեջ ձկնատնտեսություն.

ը) կազմակերպել տնտեսական ու հանրային շենքերի
չինարարությունը հանրային հիմունքներով.

թ) բարձրացնել արտելի անդամների աշխատանքային
վորակավորումը, ոժանդակել կոլտնտեսականներին՝ նրան-
ցից բրիգադիւրներ, տրակտորավարներ, կոմբայնավարներ,
շոֆերներ, անասնաբուժականներ ու սանիտարներ, ձիապան-
ներ, խոզապաններ, անասնապահներ, հովիվներ, նախա-
պաններ, խրճիթ-լաքորատորիաների աշխատողներ պատ-
րաստելու գործում.

ժ) բարձրացնել արտելի անդամների կուլտուրական
մակարդակը, արժատայնել թերթը, գիրքը, ռադիոն, կի-
նոն, ստեղծել ակումբներ, գրադարաններ և ընթերցարան-
ներ, ունենալ շաղիւղներ, վարսավիրանոցներ, սարքավո-
րել լուսավոր ու մաքուր կայաններ դաշտում, կարգի բե-
րել գյուղի փողոցները, փողոցներում տնկել զանազան,

առանձնապես պտղատու ծառեր, աշակցել կոլտնտեսա-
կաններին՝ բարելավելու և զարգարելու իրենց բնակարան-
ները.

ժա) ներգրավել կանանց կոլտնտեսային արտադրու-
թյան և արտելի հասարակական կյանքի մեջ, ընդունակ և
փորձված կոլտնտեսուհիներին առաջ քաշելով ղեկավար
աշխատանքի, ըստ հնարավորության թեթևացնելով նրանց
տնային աշխատանքը՝ մսուրներ, մանկական հրապարակներ
և այլն ստեղծելու միջոցով.

5. ԱՆԴԱՄՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

7. Արտելի անդամի ընդունելությունը կատարում է
քնդհանուր ժողովը, վորը հաստատում է վարչության
կողմից մտցված նոր անդամների ցուցակները:

Արտելի անդամ կարող են դառնալ բոլոր աշխատա-
վորները՝ 16 տարեկանից սկսած, ինչպես կանայք, այնպես
եւ տղամարդիկ:

Արտելի մեջ չեն ընդունվում կուլակները և ընտա-
կան իրավունքներից զրկված բոլոր անձինք:

Ծանոթություն.— Այս կանոնից թույլատրվում է
բացառություն անել.

ա) ձայնագուրկների այն զավակների վերաբեր-
մամբ, վորոնք մի շարք տարիների ընթացքում
զբաղված են հանրագուտ աշխատանքով և աշխատում
են բարեխղճորեն.

բ) նախկին այն կուլակների և նրանց ընտանի-
քի անդամների վերաբերմամբ, վորոնք արտաքսված
լինելով հակախորհրդային և հակակոլտնտեսային յե-
լույթների համար, իրենց նոր բնակավայրում յերեք
տարվա ընթացքում իրենց ազնիվ աշխատանքով և
Խորհրդային իշխանության ձեռնարկումներին ոժան-
դակելով ցույց են տվել, վոր իրենք ուղղվել են:

Այն մենատնտես գյուղացիները, վորոնք արտել մշտ-
ներուց առաջ յերկու տարվա ընթացքում վաճառել են
համայնագման յենթակա իրենց ձիերը կամ այլ բանոց
անասունները և սերմացու չունեն, արտել են ընդունվում
այն պայմանով, վոր պարտավորվեն մինչև 6 տարի ժամա-
նակամիջոցում մաս-մաս մուծել ձիու կամ այլ բանոց
անասունի արժեքը և սերմացուն՝ բնամթերքով:

8. Անդամների վտարումն արտելից կարող եկատարվել
միմիայն արտելի անդամների ընդհանուր ժողովի վորոշ-
մամբ, վորին ներկա յե արտելի անդամների ընդհանուր թվի
առնվազն յերկու յերրորդը: Արտելի անդամների ընդհա-
նուր ժողովի արձանագրության մեջ անպայման մատնանշ-
վում ե ժողովին ներկա գտնվող կոտնտեսականների թիվը և
վտարելու համար քվե տվողների թիվը:

Այն դեպքում, յերբ արտելի անդամը խորհուրդների
ընթացին գործադիր կոմիտեյին բողոքում ե իր վտար-
ման դեմ, հարցը վերջնականապես լուծում ե խորհուրդ-
ների ընթացին գործադիր կոմիտեյի նախագահությունը,
արտելի վարչության նախագահի և բողոքատվի ներկայու-
թյամբ:

6. ԱՐՏԵԼԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

9. Արտել մտնողները պետք ե մուծեն մուտքի վճար
գրամով՝ 20—40 ուլլի յուրաքանչյուր տնտեսության հա-
մար, նայած նրանց տնտեսության կարողությանը: Մուտ-
քի վճարները մտցվում են արտելի անբաժանելի ֆոնդի մեջ:

10. Արտելի անդամների հանրայնացված գույքի ար-
ժեքի (բանոց անասուններ, ինվենտար, տնտեսական շեն-
քեր և այլն) մի քառորդից մինչև կեսը հաակացվում ե արտելի
անբաժանելի ֆոնդին, ըստ վորում անբաժանելի կապի-
տալին արվող հատկացման ավելի քարձր տոկոս ե կիրառ-
վում՝ ավելի ուժեղ տնտեսությունների նկատմամբ: Գույ-

քի մնացած մասը մտցվում ե արտելի անդամի փայա-
վճարի մեջ:

Վարչությունն արտելի կազմից դուրս յեկող անդամ-
ների հաշիվները մաքրում և նրանց փայավճարը վերադարձ-
նում ե գրամով, ընդ վորում արտելից դուրս յեկողին
կարող ե հողաբաժին տրվել միմիայն արտելի հողային
տարածության սահմաններից դուրս: Հաշվետեսը, վորպես
կանոն, կտտարվում ե տնտեսական տարին վերջանալուց
հետո:

11. Արտելն իր ստացած բերքից և անասնապահու-
թյան մթերքներից.

ա) կատարում ե պետության հանդեպ մթերք հանձ-
ներու և սերմավարկերը վերադարձներու իր ունեցած պար-
տավորությունները, Մեքենատրակտորային կայանին բնա-
մթերքով վճարում ե Մեքենատրակտորային կայանի կա-
տարած աշխատանքի համար որինքի ուժ ունեցող կնքված
պայմանագրի համաձայն, կատարում ե կոտորակուցիայի
պայմանագրերը:

բ) սերմացու յե առանձնացնում ցանքի համար և
կեր՝ անառւններին կերակրելու համար, ամբողջ տարվա
պահանջի չափով, ինչպես և անբերրիությունից ու կերի
պակասությունից ապահովելու համար ստեղծում ե ան-
ձեռնմխելի, տարեց-տարի վերականգնվող սերմի ու կերի
ֆոնդ՝ տարեկան պահանջի 10—15 տոկոսի չափով:

գ) ընդհանուր ժողովի վորոշմամբ հատուկ ֆոնդ ե ստեղ-
ծում հաշմանդամներին, ծերերին, ժամանակավորապես ի-
րենց աշխատունակությունը կորցրածներին, կարծիք բանա-
կայինների կարիքավոր ընտանիքներին, մանկամուսուրներին
ոգնելու և վորբերի պահպանման համար—այս բոլորը
պիտի կազմի ընդհանուր արտադրանքի յերկու տոկոսից
վոշ ավելին:

դ) արտելի անդամների ընդհանուր ժողովի վորոշած

չափով հատկացնում ե միջերջների մի մասը՝ պետութեանը, կամ շուկայում վաճառելու համար:

ե) արտելի բերքի և նրա անասնապահութեան միջերջների մնացած ամբողջ մասսան արտելը բաշխում ե իր անդամների մեջ՝ ըստ աշխուրների:

12. Արտելն իր ստացած զրամական յեկամուտներից:

ա) պետութեանը տալիս ե որեւորով սահմանված հարկերը և ապահովագրական վճարումներ ե կատարում:

բ) անհրաժեշտ ծախսեր ե անում արտադրական ընթացիկ կարիքների համար, այն ե՝ գյուղատնտեսական գործիքների ընթացիկ նորոգումը, անասունների բուժումը, պայքար վնասատուների դեմ և այլն:

գ) հողում ե արտելի վարչատնտեսական ծախսերը, այդ նպատակով հատկացնելով փողային յեկամուտների յերկու տոկոսից փոչ ավելին:

դ) միջոցներ ե հատկացնում կուլտուրական կարիքներին, այն ե՝ բրդագործներ և այլ կադրեր պատրաստելու, մուկներ կազմակերպելու, ուղիւ դնելու և այլն:

ե) լրացնում ե արտելի անբաժանելի ֆոնդը՝ գյուղատնտեսական գործիքներ և անասուններ գնելու, շինանյութերի արժեքը վճարելու և զբաղ շինարարութեանը ներգրավելով բանվորների հետ հաշիվ տեսնելու համար, Գյուղատնտեսական բանկին յերկարատե վարկերի հերթական վճարները մուծելու համար, ընդ վորում հողուտ անբաժանելի ֆոնդի հատկացումներ ու լրացումներ են կատարվում արտելի զրամական յեկամուտների 10 տոկոսից մինչև փոչ ավելի քան 20 տոկոսի չափով:

զ) արտելի զրամական յեկամուտների մնացած ամբողջ գումարն արտելը բաշխում ե իր անդամների միջև՝ ըստ աշխուրների:

Ստացված բոլոր մուտքերն անպայման գրանցվում են արտելի մուտքի մատյաններում հենց ստացվելու օրը:

Արտելի վարչութիւնը կազմում ե թե յեկամուտների մուտքի և թե ծախսի միջոցների տարեկան նախահաշիվ:

վորն ուժի մեջ ե մտնում միմիայն արտելի անդամների ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատվելուց հետո:

Վարչութիւնը միջոցներ կարող ե ծախսել միմիայն այն հողվածների համաձայն, վորոնք նախատեսված են նախահաշիվով: Վարչութեանը չի թույլատրվում միջոցներն փոխառել կերպով փոխադրել ծախսի նախահաշիվի մի հողվածից մյուսը, ե միջոցները մի հողվածից մյուսը փոխադրելու համար վարչութիւնը պարտավոր ե ստանալ ընդհանուր ժողովի թույլտվութիւնը:

Արտելն իր ազատ միջոցները պահում ե բանկում՝ իր ընթացիկ հաշիվում, կամ խնայողական զրամարկուց: Միջոցներն ընթացիկ հաշիվից դուրս են գրվում միմիայն արտելի վարչութեան հրամանով, վորը վավերական ե արտելի նախագահի ու հաշվապահի ստորագրութեամբ:

7. ԱՐԽԱՅԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐԴՈՒՄԸ, ՎԱՐՁԱՏՐՈՒՄԸ ՈՒ ԿԱՐԳԱՂԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ

13. Արտելի տնտեսութեան բոլոր աշխատանքները կատարվում են նրա անդամների անձնական աշխատանքով, համաձայն ընդհանուր ժողովի ընդունած ներքին կարգի կանոնների: Գյուղատնտեսական աշխատանքների համար վարձով ոգտագործել թույլատրվում ե միմիայն այն անձանց, վորոնք ունեն մասնագիտական գիտելիքներ և պատրաստութիւն (աղբոնոսներ, ինժեներներ, տեխնիկներ և այլն):

Թույլատրվում ե ժամանակավոր բանվորներ վարձել միմիայն բացառիկ դեպքերում, յերբ շտապ աշխատանքները հնարավոր չի կատարել պահանջված ժամկետին՝ արտելի անդամների առկա ուժերով՝ նրանց լիակատար ծանրաբեռնութեան զեպքում, ինչպես ե շինարարական աշխատանքների համար:

14. Վարչութիւնն արտելի անդամներից ստեղծում ե արտադրական բրդագաններ:

Դաշտավարական բրիգադներ են կազմվում առնվազն լիակատար ցանքաշրջանառութեան ժամանակի համար:

Դաշտավարական բրիգադին հողամասեր են հատկացվում ցանքաշրջանառութեան դաշտերում՝ ցանքաշրջանառութեան ժամանակաշրջանի համար:

Դաշտավարական յուրաքանչյուր բրիգադին կոլտնտեսութեան վարչութիւնը հատուկ արձանագրութեամբ ամրացնում է նրան անհրաժեշտ ամբողջ ինվենտարը, բանոց անասունները և տնտեսական շենքերը:

Անասնապահական բրիգադները կազմվում են առնվազն յերեք տարի ժամանակով:

Արտելի վարչութիւնն անասնապահական բրիգադին ամրացնում է մթերատու անասունները, սպասարկման համար անհրաժեշտ ինվենտարն ու քաշող ուժն և անասնապահական շենքերը:

Արտելի անդամների մեջ աշխատանքը բաժանում է անմիջականորեն բրիգադիքը, փորը պարտավոր է լավագույն ձևով ոգտագործել իր բրիգադի յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին, թույլ չտալով փոշ մի խնամիրութիւն և ընտանեկանութիւն՝ աշխատանքը բաշխելիս, և խստիվ հաշվի առնելով ամեն մեկի աշխատանքային փորակափորումը, փորձն ու ֆիզիկական ուժը, իսկ հղի կանանց և ծծմայրերի նկատմամբ՝ նրանց աշխատանքը թեթևացնելու անհրաժեշտութիւնը, ազատելով նրանց աշխատանքից ծննդաբերութիւնից մի ամիս առաջ և ծննդաբերութիւնից մի ամիս հետո, պահպանելով այդ յերկու ամսվա համար նրանց շափանքի՝ նրանց աշխուրհի միջին վաստակի կիսի չափով:

15. Դյուղատնտեսական աշխատանքները կատարվում են գործավարձի հիման վրա:

Արտելի վարչութիւնը մշակում է, և կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողովը հաստատում բոլոր դյուղատնտեսական աշխատանքների պլանը, արտագրանքի նորմաները և յուրաքանչյուր աշխատանքի գնահատումներն աշխուրհի:

Յուրաքանչյուր աշխատանքի համար սահմանվում են բարեխղճորեն աշխատող կոլտնտեսականի մատչելի արտադրանքի նորմաներ, հաշվի առնելով բանոց անասունների, մեքենաների ու հողի գրութիւնը: Յուրաքանչյուր աշխատանք, որինակ՝ մի հեկտարի վարը, մի հեկտար բամբակի ցանքը, մի տոնն հացահատիկի կալոււմը, մի ցենտներ ճակնդեղի հանումը, մի հեկտար վուշի գդելը, մի հեկտար վուշի թրջոցը, մի լիար կաթ կթելը, և այլն, գնահատվում է աշխուրհիով՝ նայած աշխատողից պահանջվող փորակափորմանը, աշխատանքի բարդութեանը, դժվարութեանը և արտելի համար ունեցած կարեւորութեանը: Բրիգադիին առնվազն շաբաթը մեկ տնգամ հաշվում է արտելի յուրաքանչյուր անդամի կատարած ամբողջ աշխատանքը և, սահմանված գնահատումների համաձայն, կոլտնտեսականի աշխատանքային գրքույկում գրանցում է նրա վաստակած աշխուրհի քանակը:

Արտելի վարչութիւնն ամիսը մեկ անգամ կախում է արտելի անդամների ցուցակը, մասնաշեղծով նախորդ ամսում նրանց վաստակած աշխուրհի քանակը:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի աշխատանքի տարեկան արդիւնքը և յեկամուտը, բացի հաշվետարից, անպայման հաստատվում է բրիգադիի և արտելի նախագահի կողմից: Արտելի յուրաքանչյուր անդամի վաստակած աշխուրհի ցուցակը կախվում է ի գիտութիւն բոլորի, արտելի յեկամուտների բաշխումը հաստատող ընդհանուր ժողովից ամենաուշը յերկու շաբաթ առաջ:

Յեթե դաշտավարական բրիգադը, լավ աշխատանքի շնորհիվ, իրեն ամրացված հողամասից ստանում է միջին կոլտնտեսայինից բարձր բերք և կամ անասնապահական բրիգադը լավ աշխատանքի շնորհիվ ապահովում է կովերի ավելի բարձր կաթնատուութիւնը, անասունների ավելի գիրութիւնը և մատղաշների լիակատար պահպանումը,

ապա արտելի վարչությունն այդպիսի բրիգադի բոլոր անդամների յեկամտի վրա հավելումներ և անում նրանց վաստակած աշխուրների ամբողջ թվի մինչև 10 տոկոսի չափով, բրիգադի աչքի ընկնող հարվածայիններին՝ մինչև 15 տոկոսի չափով, իսկ բրիգադիբնին և ֆերմայի վարիչին՝ մինչև 20 տոկոսի չափով:

Յեթե դաշտավարական բրիգադը վատ աշխատանքի պատճառով իրեն ամբողջով հողամասերից հավաքում է միջին կոլտնտեսայինից ցածր բերք, կամ կոլտնտեսային անասնապահական բրիգադն իր վատ աշխատանքի պատճառով տալիս է միջակից ցածր կաթնատվություն, անասունների դերություն և մատուցել պահպանում, ապա արտելի վարչությունն այդպիսի բրիգադի բոլոր անդամների յեկամտաներից պահումներ և կատարում նրանց վաստակած աշխուրների ամբողջ թվի մինչև 10 տոկոսի չափով:

Արտելի յեկամուտների բաշխումն անդամների միջև կատարվում է բացառապես արտելի յուրաքանչյուր անդամի վաստակած աշխուրների քանակի համաձայն:

16. Տարվա ընթացքում արտելի անդամին կարելի չէ գրամական ավանս տալ վոչ ավելի, քան աշխատանքի համար նրան հասնող գումարի 50 տոկոսի չափով:

Վարչությունն արտելի անդամներին ընավճարով ավանս է տալիս հացահատիկը կալսելու սկզբից՝ կոլտնտեսության ներքին կարիքներին հատկացված 10—15 տոկ. կալված հացահատիկից:

Տեխնիկական մշակույթների ցանքով զբաղվող արտելում արտելի անդամին դրամական յեկամուտը վճարվում է առանց սպասելու, վոր վերջանա ըամբակի, վուշի, կանեփի, ճակնդեղի, թեյի, ծխախոտի հանձնումը պետութայնը, այլ հանձնելուն գուզընթաց, առնվազն չաբաթը մի անգամ հանձնված արտադրանքի համար արտելի ստացած դրամի 60 տոկոսի չափով:

17. Արտելի բոլոր անդամները պարտավորվում են խստիվ պահպանել իրենց կոլտնտեսային սեփականությունը և կոլտնտեսային դաշտերում աշխատող պետական մեքենաները, աշխատել ազնվորեն, յենթարկվել կանոնադրության պահանջներին և ընդհանուր ժողովի ու վարչության վորոշումներին, պահպանել ներքին կարգի կանոնները, ճշտիվ կատարել վարչության և բրիգադիբի կողմից նրանց հանձնարարված աշխատանքը և հասարակական պարտականությունները, խստիվ պահպանել աշխատանքի կարգապահությունը:

Հանրային գույքին անտնտեսորեն ու անսրտացավ վերաբերվելու համար, առանց հարգելի պատճառների աշխատանքի դուրս չգալու, վատորակ աշխատանքի և աշխատանքային կարգապահության ու կանոնադրության այլ խախտումներ կատարելու համար, վարչությունը մեղավորներին տուժի յե լենթարկում ներքին կարգի կանոնների համաձայն. որինակ՝ կրկին կատարել տալ վատորակ կատարված աշխատանքը, առանց աշխուրերը հաշվելու, նախազգուշացում, հանդիմանություն անել, պարսավանքի յենթարկել ընդհանուր ժողովում, բարձրացնել սե տախտակին, տուգանել մինչև հինգ աշխուրի չափով, վոխադրել ցածր աշխատանքի, ժամանակավորապես հեռացնել աշխատանքից:

Այն դեպքերում, յերբ դատախարակելու և պատժելու համար արտելի ձեռք առած բոլոր միջոցները չեն ներգործում, վարչությունն ընդհանուր ժողովում դնում է արտելի անուղղելի անդամներին արտելից վտարելու հարցը:

Վտարումը կատարվում է գյուղատնտեսական արտելի կանոնադրության 8-րդ կետում սահմանված կարգով:

18. Հանրային, կոլտնտեսային և պետական սեփականության ամեն մի հափշտակում, դեպի արտելի դուշքն ու անասունները և Մեքենատրակտորային կայանների մեքենաները ցույց տրվող ամեն մի փաստաբանական վերաբերմունք արտելը դիտում է վորպես դավաճանություն՝ կոլ-

անատուլյան ընդհանուր գործին, և ողորթյուն՝ ժողովրդի թշնամիներին:

Կոլտատեսային կարգերի հիմունքներն ալգպես հանցավոր կերպով խախտելու համար մեղավոր անձինք արտելի կոզմից դատի յեն արվում բանվորա-գյուղացիական պետութեան որենքների ամբողջ խստութեամբ՝ նրանց պատժելու համար:

8. ԱՐՏԵԼԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՆԱԿԱՐԴՄԸ

19. Արտելի գործերը կառավարում է արտելի անդամների ընդհանուր ժողովը, իսկ ժողովների միջև ընկած ժամանակամիջոցում՝ ընդհանուր ժողովի ընտրած վարչութիւնը:

20. Ընդհանուր ժողովն արտելի կառավարման բարձրագույն որդանն է:

Ընդհանուր ժողովը՝

ա) ընտրում է արտելի նախագահ և արտելի վարչութիւն՝ ինչպես և արտելի վերստուգիչ հանձնաժողով, ընդվորում վերստուգիչ հանձնաժողովը հաստատվում է խորհուրդների շրջանային գործադիր կոմիտեյի կողմից:

բ) կատարում է նոր անդամների ընդունելութիւնը և անդամների վտարումն արտելի կազմից:

գ) հաստատում է տարեկան արտադրական պլանը, մուտքի ու յելքի նախահաշիվը, շինարարութեան պլանը, արտադրանքի նորմաները և աշխատանքի գնահատումն աշխորերով:

դ) հաստատում է Մեքենատրակտորային կայանի հետ կնքվող պայմանագիրը:

ե) հաստատում է վարչութեան տարեկան հաշվետվութիւնը՝ վերստուգիչ հանձնաժողովի պարտադիր յեզրակացութեան հետ միասին, ինչպես և վարչութեան հաշվետվութիւնները գյուղատնտեսական կարևորագույն կամ պանիաների վերաբերմամբ:

զ) հաստատում է զանազան ֆոնդերի չափը և աշխորի համար արվելիք մթերքի ու զրամի քանակը:

է) հաստատում է արտելի ներքին կարգի կանոնները:

Կանոնադրութեան այս կետում թվարկված բոլոր հարցերի վերաբերմամբ արտելի վարչութեան ընդունած վորոշումներն անվավեր են, Խոանց ընդհանուր ժողովի հաստատման:

Ընդհանուր ժողովը, արտելի անդամների ընդհանուր թվի առնվազն կեսը ներկա լինելու դեպքում, որինախան է բոլոր հարցերը լուծելու համար, բացի արտելի վարչութեան ու նախագահի ընտրութեան հարցից, արտելի կազմից վտարելու հարցից և զանազան ֆոնդերի չափին վերաբերող հարցից, վորոնք վորոշելու համար անհրաժեշտ է, վոր ընդհանուր ժողովում ներկա լինի անդամների ընդհանուր թվի առնվազն յերկու յերրորդ մասը:

Ընդհանուր ժողովը վորոշումներ է ընդունում ձայների մեծամասնութեամբ՝ բաց քվեարկութեամբ:

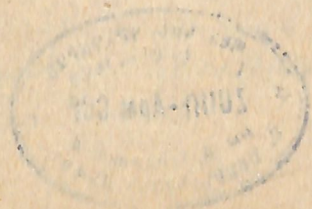
21. Արտելի գործերը վարելու համար արտելի անդամների ընդհանուր ժողովը յերկու տարի ժամանակով ընտրում է վարչութիւնն հոգի կազմով:

Արտելի վարչութիւնն արտելի գործադիր որդանն է և արտելի անդամների ընդհանուր ժողովի առաջ պատասխանատու յե արտելի աշխատանքի համար, և պետութեան հանդեպ՝ արտելի պարտավորութիւնների կատարման համար:

22. Արտելի և նրա շրիգադների աշխատանքի տմենորյա ղեկավարութեան, ինչպես և վարչութեան վորոշումների կատարման ամենորյա ստուգման համար արտելի ընդհանուր ժողովն ընտրում է արտելի նախագահ, վորը միևնույն ժամանակ հանդիսանում է վարչութեան նախագահը:

Նախագահը պարտավոր է վարչութեան նիստ գումարել ամսական առնվազն յերկու անգամ՝ ընթացիկ գոր-

Սրբազրիշ՝ Գաբ. Հախսթյան

Գլավելիաի լիազոր № Գ-72.

Հրատ. № 192

պատվեր № 162

տիրաժ 3000

Հանձնվել է արտադրության 1935 թ. մարտի 5-ին

Ատորադրված է տպագրելու 1935 թ. մարտի 10-ին

Գյուղըրատի տպարան, Յերևան, Նալբանդյան 50.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0204830

29.446

4

35
6295

804

1
9